

AVENTURILE
LUI
CEPELIȘĂ

Gianni Rodari s-a născut în 1920, la Omegna, Italia. După terminarea studiilor de specialitate, a fost, vreme de câțiva ani, profesor de școală primară. La sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și-a început cariera în jurnalism, colaborând cu numeroase publicații periodice, printre care *L'Unità*, *Pioniere*, *Paese Sera*. În anii '50 a început să publice cărți pentru copii, care s-au bucurat imediat de un succes uriaș de public și de critică. A scris, într-un stil lejer, dar plin de profunzime, poezii, fabule și romane despre libertate, lege, demnitate și simț civic. Cărțile sale, printre care merită amintite *Aventurile lui Cepelică* (publicată la Humanitas Junior începând din 2012), *Gelsomino în țara mincinoșilor* și *Povești la telefon* sunt traduse în numeroase limbi. În 1970 Rodari a fost distins cu prestigiosul premiu Hans Christian Andersen, considerat „Nobelul“ literaturii pentru copii. În anii '60 și '70 s-a dedicat celei mai mature opere ale sale, *C'era due volte il barone Lamberto*. În același timp, a îmbinat scrisul cu activitatea intensă „pe teren“, participarea la conferințe și întâlniri cu profesori, bibliotecari, părinți și elevi, ceea ce l-a inspirat să scrie apoi *Gramatica fanteziei*, o carte de referință pentru pedagogi. Gianni Rodari a murit la Roma în 1980, la doar 59 de ani. În 2020, s-au împlinit o sută de ani de la nașterea autorului, prilej de a evidenția valoarea operei sale.

GIANNI RODARI
AVENTURILE
LUI
CEPELICĂ

Ilustrații de Manuela Santini

Traducere din italiană de Smaranda Bratu Elian

Redactor: Iustina Croitoru
Coperta: Angela Rotaru
Corector: Alina Dincă
DTP: Andreea Dobreci

Tipărit la Livco Design

Gianni Rodari

Le Avventure di Cipollino

© 1980, Maria Ferretti Rodari and Paola Rodari, Italy

© 2008, Edizioni EL S.r.l., Trieste Italy

© HUMANITAS, 2022, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Rodari, Gianni

Aventurile lui Cepelică / Gianni Rodari; trad. din italiană
de Smaranda Bratu Elian; il. de Manuela Santini. –

București: Humanitas, 2022

ISBN 978-973-50-7198-1

I. Bratu Elian, Smaranda (trad.)

II. Santini, Manuela (il.)

821.131.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

CAPITOLUL 1

Lămâie pe bățatură-i călcat de Cepeloi împins dinapoi

Cepelică era băiatul bătrânului Cepeloi și mai avea șapte frați acasă: Cepușor, Cepușcă, Cepilă și așa mai departe, nume cât se poate de nimerite pentru odraslele unei familii de cepe. Acum, nimic de zis, erau cu toții oameni tare cumsecade, doar că din cale-afară de ghinionști, sărmanii de ei.

Parcă ce poți să-i faci? Când te naști ceapă, ai lacrimile la purtător.

Cepeloi locuia cu tot familionul într-o coșmelie de lemn, doar olecuță mai mare decât o ladă cu verdețuri de pe taraba unui zarzavagiu. Când se întâmpla să se abată pe lângă casa lor vreun bogătan, acesta îndată strâmba din nas de dezgustat ce era:

— Vai, dragă, trăsnește a ceapă de-ți mută nasul! spunea fiecare și-i porunca vizitiului să dea bice Castraveților.

Într-o bună zi, în satul acestor sărmani ajunse vestea că are să treacă pe-acolo chiar guvernatorul ținutului, însuși prințul Lămâie, iar dregătorii de la curte se dădeau de ceasul morții de îngrijorați ce erau:

— Ce-o să zică Alteța sa când o să-i ajungă la augustele nări duhoarea sărăntocilor ăstora?

— Ce-ar fi să-i stropim cu parfum? propuse Marele Șambelan.

Nici una, nici două, o duzină de Lămâiași primi ordinul să se ducă să-i parfumeze pe amărășteni. Așa stând lucrurile, aceștia își

lăsară acasă spadele și puștile, și luară în cârcă ditamai bidoanele cu apă de colonie, cu parfum de violete și esență de trandafiri bulgărești, cum alta pe lume nu mai găsești.

Cepeloi cu droaia de copii și cu toate rubedeniile fură scoși din cocioabele lor, puși cu spatele la zid și stropiți cu parfum din cap până-n picioare, de ajunseră ciuciulete, drept care Cepelică se alese, pe deasupra, și cu un guturai.

Deodată, văzduhul vui de sunet de trâmbiță, și își făcu apariția guvernatorul în carne și oase, cu un întreg alai de Lămâioți și Lămâiași după el. Prințul Lămâie era îmbrăcat din creștet până-n tălpi în veșminte galbene, iar în vârful tichiei, tot galbenă și aceasta, îi atârna un clopoțel de aur. În schimb, Lămâioții de rang înalt aveau la tichie câte un clopoțel de argint, iar Lămâiașii cu grade mici, câte un clopoțel de bronz. Laolaltă ofereau un concert nemai-auzit, și tot poporul dădea fuga la porți ca să-i vadă.

— Trece fanfara! striga mulțimea.

Dar nici vorbă de vreo fanfară.

Cepeloi și Cepelică nimeriseră, cum, necum, chiar în rândul din față, așa că încasau în spinare toate ghionturile și toate șuturile celor din spate. Bietul bătrân se întoarse și începu să strige la ei:

— Dați-vă înapoi, oameni buni!

Auzind una ca asta, prințului Lămâie îi cam sări muștarul. Se proțăpi dinaintea lui Cepeloi, țepăn pe picioarele lui strâmbe, și-i trase un perdaf de toată frumusețea:

— De ce tot strigi „dați-vă înapoi“? Nu-ți convine, poate, că supușii mei credincioși ies să mă întâmpine cu aplauze și ovații?

— Alteță, îi șopti la ureche Marele Șambelan, insul ăsta îmi pare un răzvrătit primejdios, ar fi bine să nu-l scăpăm din ochi.

Pe dată un gardian aținti asupra lui Cepeloi un ochean făcut anume pentru ținerea sub supraveghere a răzvrătiților, căci fiecare gardian avea unul în dotare.

Bietul Cepeloi se făcu verde și-l luă tremuriciul.

— Luminăția ta, îngăimă el, mă înghiontesc și pe mine din spate.

— Și bine fac! tună prințul Lămâie. Chiar așa, foarte bine fac!
Atunci Marele Șambelan se întoarse către mulțime și vorbi astfel:

— Prea iubiți supuși, Alteța sa vă mulțumește pentru dragostea pe care i-o arătați înghesuindu-vă spre ai ieși în întâmpinare. Înghesuți-vă, stimați cetățeni, și înghionțiți-vă cât mai tare!

— Dar o să ne bulucim peste Domnia voastră! îndrăzni să deschidă gura Cepelică.

Scurt, un gardian îl și aținti pe micul limbut cu ocheanul, încât sărmanul băiat socoti că-i mai înțelept s-o șteargă de-acolo; așa că se strecură printre picioarele mulțimii și o luă la sănătoasa.

La început curioșii nu se îmbulzeau prea tare, ca să nu fie călcați în picioare și storciți, însă Marele Șambelan le aruncă niște priviri atât de crunte, încât gloata prinse să se văturească mai ceva ca apa într-un ciubăr. Și unde nu începură să se împingă cu atâta forță, încât Cepeloi ateriză drept pe picioarele prințului Lămâie. Cu acest prilej, Înălțimea sa văzu în plină zi toate stelele verzi de pe cer, și asta fără ajutorul astronomului Curții. Zece Lămâiași săriră toți ca unul asupra bietului Cepeloi și-i puseră cătușele.

— Cepelică! Cepelică! striga disperat bătrânul, în vreme ce Lămâiașii îl târau de-acolo.

Dar în clipa aceea Cepelică era deja departe.

Așa cum se întâmplă în asemenea împrejurări, mulțimea strânsă la fața locului începuse să-și dădea cu părerea despre eveniment, de-ai fi zis că toți văzuseră exact ce se întâmplase, ba încă și ceva pe deasupra.

— Noroc că l-au arestat: se pregătea să-l înjunghie pe Înălțimea sa!

— Fugi de-aici, avea o mitralieră în buzunarul de la spate!

— În buzunar? Fii serios, asta chiar că-i gogonată!

— Păi n-ai auzit împușcăturile?

La drept vorbind, se auziseră pocnete, dar nu erau de la împușcături, ci de la focurile de artificii în cinstea prințului Lămâie. Lu-me-a însă se sperie în asemenea hal, încât o rupse la fugă care-ncotro.

Cepelică ar fi vrut să le spună oamenilor că tatăl lui n-avea în buzunar decât un chiștoc de țigară, dar se gândi că oricum n-o să se uite nimeni în gura lui. Bietul Cepelică! I se păru atunci că nu mai vede bine cu ochiul drept: de fapt era o lacrimă care ținea cu tot dinadinsul să iasă la lumină.

— Proasto! o certă Cepelică, strângând din dinți ca să-și dea curaj.

Lacrima se sperie și făcu stânga-mprejur.

* * *

Ce s-o mai lungim, Cepeloi fu condamnat la închisoare pe viață, ba chiar și la închisoare după moarte, pentru că temnițele prințului Lămâie aveau fiecare cimitirul ei.

Cepelică se duse să-și viziteze tatăl la închisoare. Îl îmbrățișă, zicând:

— Săracu' de tine, tăicuță! Te-au aruncat în temniță ca pe un răufăcător, laolaltă cu toți tâlharii!

— Dragul tatei, nu gândi așa, îi spuse drăgăstos bătrânul. În temniță sunt aruncați și oameni de toată isprava.

— Și-atunci ce-au făcut de-au ajuns aici?

— Nimic. Tocmai de-asta se află în temniță. Prințului Lămâie nu-i plac oamenii cumsecade.

Cepelică nu înțelegea nici în ruptul capului ce vrea să spună bătrânul Cepeloi:

— Adică e o cinste să stai la închisoare?

— Uneori da. Închisorile sunt făcute pentru hoți și ucigași, dar, de când e la putere prințul Lămâie, cine fură și omoară e primit la curte, iar în temniță ajung cetățenii cinstiți.

— Eu vreau să fiu un cetățean cinstit, zise Cepelică, dar nu vreau să intru la pușcărie. Ba o să intru, dar ca să vin să vă eliberez pe toți, așa să știi!

În clipa aceea un Lămâiaș urăcios îi anunță că vizita se terminase.

— Cepelică, spuse sărmanul condamnat, tu ești mărișor de-acum și poți să-ți porți singur de grijă. De mama și de frățiorii

tăi o să aibă grijă unchiu-tu Ceapă. Dorința mea cea mai mare e ca tu să-ți iei lucrșoarele și să pleci în lumea largă ca să înveți.

— Cum așa, tată, când eu n-am nici cărți și nici bani să mi le cumpăr?

— N-are nicio importanță. O să studiezi o singură materie: pe ticăloși. Când o să dai peste un ticălos, oprește-te și cercetează-l cu atenție.

— Așa, și dup-aia ce trebuie să fac?

— O să înțelegi tu singur ce-ai de făcut când va veni momentul.

— Haide, terminați odată! se zborși gardianul urăcios. Gata cu palavrele! Iar tu, mucosule, să nu te mai prind pe-aici dacă nu vrei să sfârșești și tu la zdup ca taică-tău!

Lui Cepelică îi stătea pe limbă să-i zică vreo două, dar își dădu seama că nu merita să între la pușcărie înainte de a se apuca de treabă.

Își îmbrățișă tatăl și o luă din loc.

În aceeași zi își lășă mama și frățiorii în grija unchiului Ceapă, un om tare de treabă și ceva mai norocos ca alții, de vreme ce prinsese un post de portar, și cu traista-n băț o porni unde văzu cu ochii.

Iar ochii și picioarele îl purtară pe primul drum ce i se deschise înainte și care avea să fie – cum veți vedea mai târziu – drumul cel bun. După vreo două ore de mers, ajunse la marginea unui sătuc care n-avea, după obicei, numele scris pe prima casă. Iar această primă casă, dacă e să fim drepți, nu era nici ea o casă ca toate casele, ci mai degrabă un fel de cușcă unde de-abia de-ar fi încăput un cățel, și acela mai bondoc.

La o ferestruică se ițea fața unui moșneguț cu barba roșcovană și privirea tristă, care părea foarte ocupat să-și plângă de milă.

CUPRINS

Capitolul 1

Lămâie pe bățatură-i călcat de Cepeloi împins dinapoi 5

Capitolul 2

Cum și în ce fel își construie casa Dovlecel 11

Capitolul 3

Cugetă Miriapod: e vai și-amar să-ți duci copiii la cizmar! 21

Capitolul 4

Jăvroi cel cumplit de Cepelică umilit 25

Capitolul 5

Stimați hoți, înainte să intrați, la sonerie rogu-vă sunați. 30

Capitolul 6

Baronul Portocală cu Fasoloi-cară-burtoai 35

Capitolul 7

Cireșel, prima dată pentru el, se revoltă
pe domnu' Pătrușel. 43

Capitolul 8

Ce boală urâtă, vezi bine, să n-ai prietenii cu tine! 50

Capitolul 9

Șoarecele comandant de răs se face, lui Pătlăgică
mult altceva îi place 54

Capitolul 10

O căștiță exploratoare și o nefericită urmare 61

Capitolul 11	
Aici se va vedea cum că Pătlăgică cu ciorapi dormea.	71
Capitolul 12	
Nu-i călău să nu pață necaz când de mustăți îl trage pe Praz.	78
Capitolul 13	
Mazăre, fără să vrea, lejer îl face scăpat pe cavalier	84
Capitolul 14	
Domnu' Mazăre e spânzurat, dar în rai tot n-a intrat	88
Capitolul 15	
Explicație aferentă la situația precedentă	91
Capitolul 16	
Aventuri c-un detectiv de soi și c-un copoi la minte deloc vioi.	95
Capitolul 17	
Cepelică se împrieteneste cu un urs ce nu glumește	110
Capitolul 18	
Un elefant mare figură și o focă rea de gură	116
Capitolul 19	
Unde se descrie un tren ciudat și o călătorie.	123
Capitolul 20	
Grație unui baron și unui băgăreț e invadat castelul cel semet.	130
Capitolul 21	
Ducele un es-o-es lansează, contesele cu fum se camuflează	136
Capitolul 22	
Baronul fără aripi zboară și douăzeci de generali doboară	143

Capitolul 23

Domnu' Mazăre mai face o ticăloșie,
Cepelică ajunge iar la pușcărie 148

Capitolul 24

Serviciul poștal dă de un hop din pricina
păianjenului șchiop 154

Capitolul 25

Din a găinii lăcomie căzu poștașul
la datorie 158

Capitolul 26

La urmă gardienii, netoții,
ajung să fugă, vai!, cu toții 166

Capitolul 27

Caii sunt primii care fug, apoi
și prințul, tăvălug. 173

Capitolul 28

Pătlăgică pune taxă pe furtună
și pe ceață împreună. 176

Capitolul 29

În care legile naturii, de frică, Lămâie
nu le mai aplică. 183

Capitolul 30

Un final strălucitor cu Pătrunjel îngrijitor. 190